

TREF MAGAZINE

mensen van om de hoek

Jaargang
Nummer 43 4

THIJS

*in Berts Beestenboel over de duivensport:
'Vroeger was je blij met een beker.
Nu draait het allemaal om geldprijzen.'*

TREF

MAGAZINE

over
mensen van om de hoek

TREF en het hoe en waarom

Niemand wordt met een gebruiksaanwijzing van zichzelf, de wereld of het leven geboren en toch maakt iedereen er op zijn eigen wijze iets unieks van. Iedereen participeert op de een of andere manier in deze maatschappij. Tegelijkertijd wordt onze samenleving steeds harder en voller, mensen zijn gehaast en sneller in hun oordeel en veroordeling.

TREF biedt een plek aan de verwondering over de veerkracht van mensen. Ook zetten we ons met TREF in voor een ideëel doel: het bevorderen van maatschappelijke integratie. We doen dat door mensen uit de hele samenleving aan het woord te laten over hun leven. In TREF tref je maandelijks persoonlijke verhalen van mensen om de hoek. Zij vertellen wat hen beweegt en motiveert, wat hun dromen en passies zijn. Daarmee bieden we niet alleen inspiratie, maar willen we ook een gevoel van verbondenheid oproepen. Want mensen echt leren kennen, doet erkennen.

Lees TREF digitaal op www.TREFmagazine.nl. Je kunt ook de digitale pdf-versie maandelijks GRATIS in je mailbox ontvangen. Meld je aan via info@TREFmagazine.nl, onder vermelding van: gratis digitale TREF.

TREF Redactie en Informatie:

Aureliavinder 58 | 8016HC Zwolle | tel. 038-4653244
info@TREFmagazine.nl | www.TREFmagazine.nl
TREF is een uitgave van
Marijke Mosterman Journalistieke Producties

Aan TREF werken mee:

Mathilde van Hulzen, Marijke Mosterman, Janneke Pelle, Bert Schoonhoven, Frans de Jong, Tinie Jansen, Meine Boonstra, Bert Vaatstra, Roel van Olst, Hanneke Hamer, Alie ter Moolen, Angely van Olst en anderen. Vormgeving mede door Harper Finch. Met dank aan alle geïnterviewden.

Adverteren en sponsoren

Je ziet het vaak niet, maar de meeste mensen zijn op hun eigen bescheiden manier bezig met de 3 P's: People, Planet, Profit. TREF vormt voor hen een vooruitstrevend, 'hokjesloos' en daarom uniek podium. Dat maakt TREF voor bedrijven en organisaties bij uitstek geschikt om op een unieke manier invulling te geven aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Met een advertentie, donatie of sponsorschap in de glossy papieren versie van TREF Magazine en/of op de website draag je een steentje bij aan een betrokken, bewuste, duurzame samenleving. Al vanaf 150 euro per jaar zijn er mogelijkheden. Neem contact met ons op, ook voor een eigen bedrijfsglossy! Mathilde van Hulzen (024-300 2133) Marijke Mosterman (038-465 3244) info@TREFmagazine.nl

Doneren

TREF is gratis afhaalbaar. Als je TREF elke maand wilt ontvangen, kun je een minimale donatie overmaken. Kijk voor meer informatie en de afhaalpunten op onze website: TREFmagazine.nl.

Zeur & Zanik genieten volop van de feestdagen

Mjam, ik neem
nog maar eens een
kersttaartje.

Ik kan het
hebben. Zo slank
als een den!

Jaja. Als deze
den dan zeker.

In TREF 43 onder andere:

Pagina 9

Pagina 10

Pagina 8

Pagina 18

Pagina 23

Pagina 4

Pagina 12

Pagina 17

Pagina 8

Pagina 16

Amsterdam Outsider Art	24
Janneke's Belevissen	28
Professor Jacques lost op	26
De Terechte Kronkel	13
Mathilde's Recept	27

Ieder mens heeft z'n eigen

VERANTWOORDING

Marijke Mosterman

De Tweede Wereldoorlog, de politionele acties in Indië: Richard Hinderk Trof heeft veel meegemaakt in zijn 88-jarige leven. Hij was 33 jaar lang conducteur en bekleedde vele bestuurlijke functies. Al zijn ervaringen en zijn geloof maakten hem wijzer en geestelijk sterk. Vorig jaar overleed zijn dierbare vrouw. 'Soms denk ik, neem mij ook maar. Maar dan zie ik in dat er nog zoveel goeds en vrolijkheid is, dus ga ik gewoon door.'

Richard Trof heeft een veelbewogen leven achter de rug. Als oudste zoon van een invalide landarbeider moest hij uit school voor z'n jongere broer en zusjes zorgen terwijl zijn moeder op het land bij de boer werkte om de kost te verdienen. Het was een tijd van armoede en zijn vader was streng en niet makkelijk. Richard hield het op zijn zeventiende voor gezien. Hij liep weg van het ouderlijk huis in het Groningse Bellingwolde en ging bij een boer in Lutjegast aan het werk. Na een jaar werd hij opgeroepen om in toenmalig Indië 'orde op zaken te stellen', zoals men het destijds noemde. Toen hij drie jaar later terugkwam, vond hij werk in de nieuwe gemeente Nagele in de Noordoostpolder, waar hij zich bezighield met drainagebuizen leggen. Vervolgens kwam hij weer bij een boer in Kampen terecht, waar hij de vrouw ontmoette met wie hij zestig jaar getrouwd zou zijn. Ze settelden zich, kregen een zoon en een dochter en Richard vond eindelijk een vaste baan als conducteur bij de Spoorwegen. In september 2014 overleed Richards vrouw. Het verhaal van Richard is het verhaal van een nuchtere man met moed, kracht en doorzettingsvermogen. In zijn gezellige huis in een seniorenbuurt waar iedereen elkaar verder helpt, blikt hij terug op vroeger.

Vrijbouter

'Mijn jeugd was niet verkeerd, maar het was wel een tijd van hard werken en armoede. Niet in de zin van dat er geen brood op de plank was, maar we hadden geen geld om handen. Je verbouwde zelf de groente en af en toe slachtte je een varken. In de oorlog ruilde mijn vader koren voor kleding op de markt in Winschoten, dus op zich hadden we niet te klagen. Ik was de oudste zoon. Mijn vader was gehandicapt. Toen ik net geboren was, viel hij van een voer koren, waardoor een aantal rugwervels scheurde. Ze sleepten hem drie kilometer door het land naar huis, waar ze hem op de stenen vloer legden. De dokter zei: "Die gaat vanavond nog dood". Maar toen er de volgende dag toch nog leven in zat, bedacht de dokter dat hij toch nog maar naar het ziekenhuis moest. Hij heeft het overleefd maar is nooit pijnvrij gebleven. Maar ja. Ik kon niet met hem overweg. Hij was streng, ik was een vrijbouter. Ik kon niet een week alleen met hem zijn, tot verdriet van mijn moeder. Mijn zus heeft wel eens gezegd dat ik zelf ook wel schuld had, maar dan zei ik: "Nee hoor! Ik had geen schuld". Mijn vader wilde dat ik ging leren, maar ik had er geen zin in. Stom, maar het was nu eenmaal zo. Toen ik een half jaar op de ambachtschool zat, zei de leraar: "Wil een boer jou niet hebben". En toen zei ik: "Dat moet je tegen mijn vader zeggen". Op mijn zeventiende ben ik aan het zwerven geraakt en ik kwam bij een boer in Lutjegast terecht. Toen ik werd opgeroepen voor Indië, vond mijn vader dat ik niet moest gaan en moest onderduiken. Mijn moeder was er helemaal ziek van. Maar ik ging toch. Je moest, daar had je geen zeggenschap over.'

Zwijgen

'Over Indië wil ik niet praten. Ik denk niet dat je iemand vindt die daar geweest is, die er wel over wil praten. Mijn kinderen weten het niet en ook met mijn vrouw heb ik er nooit over gepraat. Mijn dochter vroeg er nog wel eens naar. Ik heb haar een keer een filmpje over het onderwerp gegeven, maar dat gaf ze terug. "Dat is een propagandafilms van de regering, daar staat niet op wat jij beleefd hebt en hoe je het beleefd hebt", zei ze. Een aantal jaren geleden zijn we in de buurt-schap Windesheim gaan kerken. Ik had zoals gewoonlijk mijn

speldje op. Toen ik uit de kerk kwam, liep daar iemand met ook zo'n speldje op. We keken elkaar aan en sinds die tijd zijn we vrienden. En als we samen zijn, praten we er wel over. We weten allebei waar we het over hebben. Ik denk dat geen mens die daar niet geweest is, kan begrijpen wat het inhoudt, en wat dat land inhoudt. Het grote probleem was dat die mensen daar heel anders leefden in die dorpen. Ze leefden aan de oever van een riviertje, daar plasten ze in, daar poepten ze in, daar baadden ze in en daar haalden ze hun theewater uit. De vrouwen liepen allemaal met ontbloot bovenlijf. Ze kregen een kind, pakten het in een doek, wasten zich in de rivier en gingen weer naar het rijstveld. Tja. Er gingen allemaal jongens van 18, 19 jaar naar toe die nog nooit van moeders pappot geweest waren, zelfs niet bij wijze van spreken in Winschoten, twaalf kilometer verderop. Je kunt ze vergelijken met twaalf-jarigen van nu. En het kader was niet veel ouder, en net opgeleid. Dat soort jongens ging erheen. De opleiding die we hier kregen, klopte voor geen cent met wat we daar tegenkwamen. Het is voor heel veel jongens heel traumatisch geweest. Kijk, ik was al een jaar van huis, ik was zelfstandig.'

Onbegrip

'Toen ik terugkwam was ik veranderd. Je ziet dingen die je nooit meer in je leven hoopt te zien. Later heb ik nog eens een kind onder de auto gehad. Ik zat totaal verstijfd achter het stuur. Daar kun je het een beetje mee vergelijken: je vergeet het gevoel, de ervaring nooit. Gelukkig kwam dat kind zonder een schrammetje onder de auto vandaan. Ze had niet uitgekeken. Ik was gereformeerd opgevoed, maar na Indië ben ik drie jaar niet naar de kerk geweest. Ik wilde dat eerst eens even goed uitzoeken. Anderen konden niet verder, ik wel. De een kan de dingen beter verwerken dan de ander. Maar als mijn vrouw hier nu bij had gezeten, had ze verteld dat ik 's nachts wel eens wakker werd en mijn geweer wilde pakken, maar dat ik dan haar per ongeluk zo bij de arm had gegrepen, dat ze er blauwe plekken van had. We hebben al heel snel twee ledikanten aangeschaft. Ja, de onrust bleef wel. Je vergeet het nooit. Dat kan niet. Het blijft altijd bij je. Ik ben er bijna drie jaar geweest, bij beide politionele acties. We gingen er met de Kota Bharu naar toe en dat duurde een maand. We zouden daar een paar maanden de tijd krijgen om te acclimatiseren, maar na vijf dagen zaten we al middenin de eerste politionele actie. Ik zag er mensen waarvan ik dacht: "Foei, als die weer naar huis gaan..." Nee. Ik praat er niet meer over. Niemand zou het begrijpen. Dan hou ik me liever stil.'

Spoorwegen

'Toen ik uit Indië kwam, adviseerde men ons om naar Australië te gaan, want in Nederland was toch geen werk. Maar mijn moeder was al zo ziek van ellende, dat kon ik haar niet ook nog aandoen. Dus raakte ik weer verzeild in allerlei ambachten. Nadat ik in Nagele buizen had gelegd, kwam ik weer bij een boer terecht, ditmaal bij Kampen. En ja, ik zocht werk, maar ik vond er een vrouw! Ze was een dochter van een groot gezin met elf kinderen, en als die de ene dag van school kwamen, moesten ze de andere dag al intern bij de boer aan het werk. Toen ik haar ontmoette verdiende ze tachtig gulden per jaar, met kost en inwoning, een overall en een paar klompen. Ze was maar een klein, tenger vrouwtje en het was zwaar werk, met melkimmers sjouwen en dat soort dingen. In die tijd al heeft ze haar rug versleten en daar heeft ze altijd veel last van gehouden. De boerderijen waar we werkten stonden

niet ver uit elkaar. Als we een afspraak hadden gehad en ik ging naar huis, seinde ik altijd nog even met de zaklantaarn om haar goedenacht te wensen. Na drie jaar verkering zijn we getrouwd, het was in 1954. We kwamen in Lollum terecht, in een huisje waar niet eens elektriciteit was. Maar mijn vrouw kon niet aarden in Friesland en wilde terug naar haar familie in de omgeving Kampen. Ik wilde ook niet altijd bij een boer blijven werken, dus ik solliciteerde bij de Nederlandse Spoorwegen. En daar heb ik 33 jaar als conducteur gewerkt. Het beviel goed, ik was tussen de mensen en ik was niet gebonden aan één plek.'

Rust

'Het beroep van conducteur, chef van de trein, is me altijd goed bevallen. In het begin verkocht ik perronkaartjes, dat had je toen nog. Daarna moest je als conducteur in opleiding mee op de goederentrein. Passagieren naar Venlo en dan met de kolentrein naar Groningen. Dat was wel een mooie tijd, de helft van de tijd kon je lekker wegdutten. Daarom hebben ze dat later afgeschaft. Maar in de winter was het koud, dan moest je wagons tellen, uitrekenen hoeveel ton de machinist achter zich had hangen, zodat hij zijn remvermogen kon aanpassen. Je was conducteur en kon pas hoofdconducteur worden als iedereen vóór je was overleden. Het salaris was helaas ook van dien aard dat we er altijd bij moesten werken. Ik werkte 's morgens heel vroeg in de kassen en later verzorgde ik tuinen. Dat was wel lekker. De hele dag op een drukke trein, en daarna rustig buiten aan het werk. Ik heb 25 jaar bij een arts gewerkt, daar deed ik de tuin, lapte de ramen buitenom, waste de auto, ruimde de schuur op, dat soort dingen. Ook toen het financieel niet meer nodig was, ben ik dat toch blijven doen. Het gaf me rust. Op een gegeven moment werd besloten dat alle gewone conducteurs hoofdconducteur zouden worden en dat scheelde nogal wat per maand. Mijn vrouw kon trouwens altijd goed met geld omgaan. Ze had nooit leren naaien, maar ze maakte alle kleren voor de kinderen en zichzelf. En ze zette haar eigen permanent altijd, ik heb de krulspelden hier nog liggen.'

Geweld

'Het was een mooi beroep, conducteur. Vroeger was er nooit gedoe. Ik had ooit een trein vol FC Groningensupporters en ik zei: "Jongens, jullie moeten zelf weten of je drinkt of niet, maar ik wil geen gelazer. Moet ik de spoorwegrecherche meenemen, of gedragen jullie je?" Ze zeiden: "Conducteur, er gebeurt niks onderweg. Drink maar een pilsje mee!" En het ging helemaal goed. Maar het geweld is in de loop der jaren wel steeds erger geworden. Er hoeven maar twee of drie raddraaiers tussen te zitten en het gaat mis. En dan is het spannend als je als conducteur alleen op de trein zit. Toen ik 58 jaar was, ben ik in de trein tegen een dronken vent opgelopen. Hij had geen kaartje en ook geen geld, en hij gaf mij een oplazer toen ik hem tot de orde riep. Ik kwam met mijn heup tegen de deurkruk en kon mijn been niet meer bewegen. Dat is nooit meer helemaal goed gekomen, de spier heeft een dreun gehad. Ik heb twee jaar in de ziektewet gelopen en daarna ben ik afgekeurd. Tijdens mijn werkzame leven als conducteur heb ik zevenmaal een ongeval meegemaakt, waarvan twee zelfmoorden. Dat is toch wel wat hoor. De machinist ziet het gebeuren, dat is heel traumatisch. Hij blijft vervolgens bij de trein en als conducteur moet je er dan uit, naar de brokstukken. De eerste keer moest ik dat wel even kwijt en vertelde ik het aan mijn vrouw. Maar later had ik het er niet meer over.'

Auto

'Vanaf de jaren vijftig is het leven heel snel veranderd. Wij groeiden nog op met de fiets. Moet je kijken wat een arbeider nou heeft. "Er komt niets van jou terecht", zei mijn vader vroeger en toen zei ik "Daar ben ik blij om!". Tja, wat moest ik anders zeggen dan. Maar ik was wel de eerste die een auto kocht, het was een grote Opel. Mijn vader was niet trots, hij vond het maar raar. Het was de eerste, later kwamen er andere auto's. Terwijl ik niet eens zo van autorijden hield. Mijn vrouw heeft op haar vijftigste nog haar rijbewijs gehaald. Bij de eerste poging zakte ze. Een dag later kregen we een

ongeluk met de nieuwe, witte Toyota Corsa die ik had gekocht. Een automobilist keek niet uit, en wij belandden in de sloot. Ik had niets, maar mijn vrouw had alle ribben gebroken. De dokter zei dat ze altijd pijn zou blijven houden. Dat kon er nog wel bij, met die rug van haar. We dachten dat ze nooit meer in een auto zou willen, maar een half jaar later slaagde ze met lof voor haar rijbewijs. Ze reed altijd heel graag. Met 130 kilometer per uur naar onze zoon in Amstelveen, en ook reed ze met plezier over kleine bergweggetjes. We hebben veel gereisd, met de trein, met de boot, met de bus, met het vliegtuig, maar het liefst pakten we een brandertje, een pruttelkan en wat brood, en dan gingen we met de auto op de bonnefooi naar Duitsland. Als er ergens "Zimmer frei" stond, belden we daar aan. We zaten wel eens met die mensen samen in hun huiskamer een biertje te drinken 's avonds, mijn vrouw aan de koffie en dan breide ze. Ze was altijd aan het breien. Mooie tijden waren dat.'

Bestuursfuncties

'In de loop der jaren heb ik allerlei bestuursfuncties bekleed bij verschillende verenigingen. Vandaar ook dat ik enigszins ervaring heb met geïnterviewd worden. Ik was secretaris en later voorzitter van een zangkoor. Daarna werd ik secretaris bij de Groninger Vereniging en ik ben ook bestuurslid geweest bij het Groninger Genootschap. Ondertussen was ik nog zes jaar ouderling. De Koninklijke Christelijke Zangersbond wist mij te vinden, ook toen de bond enige tijd later provinciaal ging. Ik heb destijds nog geholpen bij de oprichting van de zangersbond in Flevoland. En toen we hier kwamen wonen hadden ze bestuurders nodig voor de gezamenlijke ontmoetingsruimte, waar we kaarten, sjoelen en ook wel eens optredens hebben. Dat was leuk. We hadden in het begin weinig geld, en daarom verzorgden we zelf de optredens. Deden we modeshows, of speelde ik Swiebertje en een medebestuurslid Saartje en zo. Maar toen ik 79 werd zei ik: "Nu is het gebeurd, nu heb ik er geen zin meer in". Dus ben ik inmiddels alweer negen jaar écht gepensioneerd. Ach ja, als je niet oppast, heb je het als senior hartstikke druk. Maar ik zit nog steeds niet stil. Een tijdje terug zette iemand hier een computer neer. Ik zeg: "Wat moet ik daarmee?" En nu doe ik er alles mee. Mailen, financiën, ik heb heel veel foto's in de computer. Zou niet meer zonder kunnen.'

Gemis

'Ik heb belijdenis gedaan, ik wil het geloof niet missen. Maar dat wil niet zeggen dat ik het overall mee eens ben. Weet je, het geloof heeft ons ook op de been gehouden. Maar dan moet het wel van binnen zitten, en niet alleen in dat stenen gebouw. Mijn vrouw was heel anders opgevoed dan ik, heel streng. Vorig jaar kreeg ze ook nog eens kanker, bij alle pijn die ze al had. In april 2014 waren we zestig jaar getrouwd, in mei hebben we het nog gevierd. Ik denk dat de dokters haar daar nog speciaal voor opgepept hebben. In september 2014 is ze overleden. Toen zij op haar sterfbed lag, was ze echt bang, door dat strenge geloof. Mijn dochter, de ouderling, de predikant en ik hebben haar getroost en het uitgelegd. Uiteindelijk zag ze het in en is ze heel vredig ingeslapen. Ik mis haar elke dag. Ja, ik mis haar nog elke dag. Ik geloof niet in een hiernamaals waar we elkaar nog zullen ontmoeten, dat staat ook niet in de bijbel. Ach ja. Als ik hier niet had gewoond, in deze geweldige buurt, dan weet ik niet wat ik had moeten doen. Achter me woont Gerrit, die dag en nacht voor ons klaar heeft gestaan, nog steeds en hij maakte ook ons tuinmeubilair. Ik verpleegde m'n vrouw 's nachts zelf, en toen het een keer niet goed ging, belde ik Gerrit en hij kwam er meteen aan. Naast me woont Lenie, ze is tachtig en sinds een jaar of tien weduwe. Dus ze weet wat ik voel en meemaak. We bellen elkaar altijd. Als ze niet opneemt, ga ik erheen, als ik niet opneem,

komt ze kijken. Zij kookt van maandag tot en met vrijdag de groente, en ik de aardappels en het vlees. Op zaterdag bak ik pannenkoeken, die lust zij ook graag. Ze deed nog altijd zelf de boodschappen, met haar rollator, maar dat wil ik niet meer hebben. Nu haal ik boodschappen met de auto. Zonder haar had ik het vast niet gered. Ja, ik rij zelf nog, maar niet in het donker en ook niet meer lange afstanden. Mijn zoon woont in Amstelveen en als ze me daar willen hebben, moeten ze me halen. Maar ik ben het liefst thuis alhoewel ik een heel goede band met mijn kinderen heb. Op mijn tachtigste verjaardag kreeg ik een enveloppe van mijn zoon met inhoud. Toen ik het op aandringen van mijn vrouw eindelijk bekeek 's avonds, stond er: "Pa, wij gaan met ons tweeën vier dagen naar de Moezel". En dat is zo goed bevallen, dat we het jaar erop vier dagen naar Han in België gingen, daarna naar Edinburgh en het jaar erop naar Rome. Dat was geweldig.'

Verdraagzaam

'Als ik nadenk over wat echt belangrijk is in de wereld, dan denk ik aan verdraagzaamheid. Dat is ook mijn advies aan de mensen: wees verdraagzaam. De mensen hoeven niet allemaal gelijk te zijn, maar verdraag elkaar alsjeblieft. Als de een baptist wil wezen, moet hij dat zelf weten. Als hij niet wil geloven ook. Ieder mens is verantwoordelijk voor zichzelf. Als je gelooft, moet je dat met je hart doen, dan moet je uitstralen dat je om de mensen geeft, dat je verdraagzaam, liefdevol en behulpzaam bent. Ik heb een vriend, die is mohammedaan. Ik kreeg van hem een koran en hij van mij een bijbel. Een andere vriend van mij is socialist. We werkten samen, we klusten samen bij en we stonden altijd voor elkaar klaar. Respect voor de ander is belangrijk. Ik ben Richard en ik blijf Richard. Ik heb veel meegemaakt, maar ik heb ermee om kunnen gaan. Natuurlijk heb ik ook mijn twijfels, maar die moet je zelf uitvechten. Ieder mens heeft zijn eigen verantwoording.'

Gezond

'Het mooiste wat ik mee heb gemaakt? Dat ik getrouwd was en de benen eindelijk onder mijn éigen tafel stak. Ik heb nergens spijt van. Misschien had ik naar de mulo moeten gaan, dan had ik misschien een ander beroep gehad. Maar nee, ik heb geen spijt. Niet van mijn werk, niet van mijn huwelijk, natuurlijk heb je wel eens een onweersbui, maar ik heb ontegenwoordig veel genoten met haar. Ik ben gezond, in 2013 ben ik geopereerd aan een gezwel aan mijn darmen. Mijn vrouw was bang. Ik zei: "Ik ga niet dood meisje, je blijft bij mij totdat je naar je graf moet." "Meen je dat?" zei ze. "Dat beloof ik je", zei ik. Ik kreeg een stoma, die na twee maanden gelukkig weer verwijderd kon worden. Een half jaar geleden ben ik geopereerd aan mijn hart. Dotteren lukte niet, dus hebben ze twee omleidingen gemaakt. Er waren eigenlijk nog twee omleidingen nodig, maar dat durfden ze niet aan. En nu gaat het goed.'

'Ik heb geen wensen en dromen meer. Toen mijn vrouw net weg was zei ik: "Neem mij ook maar". Dat denk ik nog wel eens, want ik zit hier maar alleen. Maar dan denk ik meteen daarna weer: ach, ik heb ook nog zoveel goeds en zoveel vrolijkheid. En elke avond krijgt de foto van mijn vrouw een kus. Want ja. Zestig jaar vlak je niet zomaar weg. Ik was laatst een paar dagen bij mijn zoon en ik kwam thuis en ik zei: "Moeder, ik ben er weer!" Ik kreeg geen antwoord. Maar toch, maar toch... hoor ik haar soms hoesten. Of gaat 's avonds de deken heen en weer en dan denk ik: "Hé, wat is dat?"'

Leontine: 'Wij komen hier al een dikke vijf jaar regelmatig, sinds mijn oudste zoon is geboren, die is 5,5 jaar. We wonen op loopafstand en soms komen we op de fiets, zoals vandaag. Dit is Jonas, de jongste van 2,5 jaar. Hij vindt het leuk om met mama naar de kinderboerderij te gaan. Hij houdt van schommelen en van de dieren, hoewel hij de vogels wat minder vindt. We hebben de dieren net gevoerd, he Jonas?'
Jonas: 'Ja, brood! Lekker!'

Ondertussen in de Dierenweide...

Jasper en Melissa en Colin: 'Vandaag zijn we speciaal voor Colin naar de kinderboerderij gegaan. We komen uit Heino en we waren wel eens eerder in Park de Wezenlanden geweest. Het is hier mooi en we zijn best wel stadsgericht, vandaar. In Heino is ook wel een kinderboerderij, maar daar zijn lama's en die spugen. Daar houden we niet zo van. We dachten dat Colin de dieren wel leuk zou vinden, maar hij is even afgeleid door alle andere mogelijkheden. Hij zal vermoedelijk wel vaker willen komen, hier is veel te doen.'

M K
E E
N O
S H
E
N E
D
V
A M
N O
↻

Zo trekt *VLIELAND*

Mathilde van Hulzen

Harry van Keulen is na zijn pensionering op Vlieland neergestreken, het eiland waar zijn overgrootouders, grootouders en ouders woonden en werkten. Nu bouwt hij aan een grote replica van de Zeven Provinciën in het charmante museum in het dorpje Oost-Vlieland dat volhangt met schilderijen van de zee, het strand en de duinen.

Halverwege de Dorpsstraat staat het oudste pand van Oost-Vlieland. Sinds de Noorse zee-schilderes Betzy Akersloot-Berg hier in 1896 met haar Nederlandse echtgenoot kwam wonen, heet het pand Tromp's Huys, vernoemd naar de beroemde zeeheld. Wie de krakende trappen opklimt, langs de authentiek ingerichte kamers vol schilderijen van Betzy, vindt op de hoogste zolder onder de donkere nokbalken Harry van Keulen (67). Hij werkt er nijver aan een replica van de Zeven Provinciën, ooit het vlaggenschip van admiraal Michiel de Ruyter.

'Dit schaalmodel van 1 op 35 is gebaseerd op tekeningen die zijn gemaakt door scheepsmodelbouwer G.C. Dik. Die tekeningen zijn uiterst precies en gebaseerd op een dertigjarige studie, met name naar de schilderijen van Willem van de Velde senior en junior, de grote schilders van zeegezichten en schepen in de zeventiende eeuw. Meneer Dik is hiervoor zelfs naar het buitenland geweest, want die schilderijen hangen lang niet allemaal in Nederland.' De romp van het schip is gebouwd door meneer Haverkamp uit Groningen, maar hij overleed voordat het schip gereed kwam. 'Zijn zoon heeft het model aan dit museum geschonken en ik maak het nu af.'

Harry woont sinds mei 2013 op Vlieland, in het huis waar zijn ouders, grootouders en overgrootouders ook hebben gewoond. 'Zelf ben ik op de wal geboren, maar als kind kwam ik veel op Vlieland, vooral in de schoolvakanties. Nu ben ik met pensioen. Hiervoor werkte ik dertig jaar als hoogleraar biochemie en moleculaire biologie aan de Cleveland State University in de Verenigde Staten. Het huis op Vlieland heb ik al jaren. Eerst wilde ik het verkopen, maar toen mijn moeder overleed en het vrij kwam, ging ik twijfelen. Nu woon ik hier permanent. Zo trekt Vlieland!' Harry's voorvaders hadden vrijwel altijd werk dat te maken had met de zee. 'De meesten waren zeeloods, die loodsten schepen die vanuit de Oostzee kwamen naar Amsterdam. Mijn grootvader werd zelfs gezagvoerder op een schip. Ik wilde ook altijd naar zee, maar mijn ouders vonden het een rotleven. Dus ik mocht niet. Mijn tweede liefde bestond uit scheikunde en biologie en dat heb ik toen maar met elkaar gecombineerd in mijn uiteindelijke vak.'

Zijn eerste modelschip bouwde hij in de derde klas van de middelbare school. 'Ik vond het ontspannend en toen ik aan de universiteit werkte was die hobby goed voor mijn

geestelijke gezondheid, want daar had ik wel eens last van vervelende dingen zoals het afhandelen van bergen administratie en bij het modelbouwen kwam ik dan tot rust. Het leuke is ook dat je er veel van leert, in dit geval bijvoorbeeld over de geschiedenis van de marine. Wist je dat dit schip dertig jaar dienst heeft gedaan? In die tijd was dat de maximale levensduur. Daarna waren die houten schepen niet meer zeewaardig, dan was het hout onherstelbaar aangevreten door ongedierte.' Het mooiste van een scheepsmodel vindt Harry dat je de geschiedenis met je eigen ogen kunt zien. 'Ik werk nu anderhalf jaar aan de Zeven Provinciën, zo lang als ik op Vlieland woon. Eerst deed ik dat thuis, later hier in het museum want hier is meer plaats. Ik heb wel eens in een onbewaakt ogenblik gezegd: "Eind dit jaar is het af". Dus nu ben ik hier van de week al drie dagen aan het werk geweest, want de tijd dringt. Als dit schip klaar is, ga ik een van die kanonnen op grotere schaal bouwen. Zodat je precies kunt zien hoe het werkt. Het geeft voldoening om de museumbezoekers er dan tekst en uitleg bij te geven.'

Onderweg naar Thijs Platje kon ik het niet laten om uit volle borst te zingen: 'Alle duiven op de dam, sjalalalie, sjalalala, ja die weten hoe het kwam, sjalalalie, sjalalala!'

Thijs Platje is al meer dan 55 jaar bezig met zijn grootste hobby: postduiven. Vroeger had hij er meer dan vijftig, inmiddels zijn het er rond de dertig. De familie kent Thijs niet anders dan altijd druk met zijn duiven. Hij is al jaren gelukkig getrouwd met zijn grote liefde Alie. Ze hebben een dochter Joke en inmiddels een kleinzoon en een kleindochter. Naast de duiven woont er ook een hond bij Thijs en Alie, die me al blaffend tegemoet kwam.

Postduiven kunnen van half april tot half september meedoen aan wedstrijden. Ze worden op een bepaalde afstand weggebracht en de duif die het snelst weer in het eigen hok terug is, heeft gewonnen. In de winter heeft Thijs het er minstens zo druk mee als in de zomer. Want dan moeten de duiven goed verzorgd en getraind worden. 'In de winter werk je voor de prijzen van de zomer', zegt hij.

Jarenlang deed Thijs de duiven met zijn vrouw. Toen zijn oude huis gesloopt moest worden, dreigde de hobby ook te verdwijnen. Maar op verzoek van zijn huisarts mocht hij van de woningbouwvereniging een paar duivenhokken achter zijn nieuwe huis plaatsen. Het ziet er allemaal keurig verzorgd uit. In de loop der jaren is er wel het een en ander veranderd met de postduivensport. 'Vroeger was je blij met een beker, tegenwoordig gaat het om geldprijzen.' Thijs is lid van de postduivenvereniging De Vriendenpost en heeft vele bekertjes en prijzen gewonnen met zijn postduiven. Meestal gaat de hobby van vader op zoon, zoals bij Thijs en zijn vader. Tegenwoordig nemen ook meer dochters het van hun vader over. Thijs hoopt dat zijn kleindochter het ooit van hem overneemt, want die vindt postduiven ook leuk.

Het was een bijzondere ontmoeting met Thijs! Ik heb in ieder geval veel geleerd over de postduivensport.

Berts Beestenboel op bezoek bij

Thijs Platje

Yanick van 10 gaat vrolijk door het leven. Hij zit in groep 7, heeft veel plezier en vindt het leuk op school.

Wat wil je later worden?
Politieaan.

Welk dier vind je het leukst?
Honden.

Wat eet je het liefst?
Lasagne, gemaakt door mijn moeder.

Mag ik eens komen proeven?
Dat mag zegt, maar ik ben bang dat ik alles al heb opgegeten als je langskomt.

Welke sport vind je leuk om te doen?
Voetballen.

Wie is je allerbeste vriend?
Allard.

Wat doe je het liefst?
Gamen.

Welke droom zie je het liefste uitkomen?
Rijk worden.

Wat is tot nu toe het leukste wat je hebt meegemaakt?
Toen ik een hond voor mijn verjaardag kreeg. En ik heb ook nog een goudhamster.

J K
E E
U O
G H
D

E
D

V
A M
N O

Door Bert Vaatstra

MERKWAARDIGE ONTMOETINGEN

‘Behalve de man, die de Sarphatistraat de mooiste plek van Europa vond, heb ik nooit een merkwaardiger kerel gekend dan de uitvreter’.
Zó luidt de eerste zin van het prachtige verhaal ‘De uitvreter’ van Nescio.

Maar Onze Lieve Heer heeft méér vreemde kostgangers - ik stel u voor aan drie ervan.

De man die vorige week mijn winkel binnenstapte was keurig gekleed, kaal en klein van stuk.

‘Wat fijn, een boekwinkel hier in de buurt’, zei hij. ‘En ik zie dat u wél goede boeken hebt’.

Ik wilde hem bedanken voor het compliment, maar hij gaf mij geen gelegenheid daartoe en vuurde meteen een vraag op mij af: ‘Bent u religieus?’

Op die vraag had ik niet gerekend, maar ik antwoordde naar waarheid dat ik weliswaar vroeger een religieuze opvoeding had genoten, maar dat daarvan in mijn huidige opvattingen weinig was overgebleven.

De man ging nu dicht tegenover mij staan. Doordat de afstand tussen ons zo klein werd, kon ik zijn gezicht niet goed zien, maar keek ik op zijn haarloze kruin.

‘Maar ... er ... is ... wel ... IETS’, sprak hij plechtig met ruime tussenpozen tussen de woorden.

Bij het woord ‘IETS’ verhief hij niet alleen krachtig zijn stem, maar ging hij ook voor mij geheel onverwacht op zijn tenen staan, zodat ik hem deels weer in het gezicht kon zien.

Ik trad een pas achteruit en hij plantte beide voeten weer stevig op de grond.

‘Zeker, zeker’ zei ik -want ik vind de uitspraak dat er ‘iets’ is zo nietszeggend dat ik er geen moeite mee heb deze te beamen- ‘maar als ik het vragen mag: ‘hoe weet u dat zo precies?’

Hij keek mij even doordringend aan en antwoordde toen: ‘Dat is mij GE ... O ... PEN... BAARD geworden.’

Het woord ‘geopenbaard’ werd weer langzaam, met klemtoon voor elke afzonderlijke lettergreep uitgesproken, en ook extra luid.

Ik kon het niet laten en vroeg hem of hij iets meer over gang van zaken bij die openbaring wilde vertellen.

‘Dat mag ik niet, meneer’, zei hij - nu met zachte stem. ‘Dat is mij niet toegestaan. Het mysterie moet blijven bestaan.’

Hij groette mij daarop vriendelijk en verliet de winkel.

Gister kwam een oudere, wat bonkige man in manchester werkkleding in mijn winkel die om één bepaald boek vroeg; waar ik hem helaas niet aan kon helpen.

‘Dat is heel jammer’, zei hij ‘want ik ben er al meer dan een maand naar op zoek. Maar weet u wat ik óók heel vervelend vind?’

Ik wist het niet.

‘Héél vervelend vind ik het als mensen op begrafenissen niet de wens van de overledene eerbiedigen, meneer. En het gebéúrt, hoor - en ik kan het weten, want ik heb bij een uitvaartcentrum gewerkt. Dan staat er bijvoorbeeld op de kaart: ‘géén toespraken’ - en dan zijn er toch mensen die willen toespreken. En dat kan toestanden geven, hoor!’

Ik had het niet kunnen raden, maar voelde wel met hem mee en we waren het roerend met elkaar eens dat zulk gedrag geen pas gaf.

‘Ik wil een sigaret. En weet u wat u nooit, maar dan ook nóóit moet doen?’

Ook dit wist ik niet, maar ik liep graag even met hem naar buiten om het van hem te horen.

‘U moet nooit schulden maken, meneer. Echt niet hoor. Want als je schulden maakt dan gaat dat van pissebed naar kakkebed, zei mijn vader altijd’.

Ik beloofde hem dat ik mijn best zou doen en wenste hem succes bij zijn zoektocht naar het gevraagde boek.

Toen ik vandaag van de winkel naar huis liep, werd ik aangesproken door een duidelijke zestiger:

‘Mag ik u iets vragen?’

Nu gebeurt dat vaker. Ik ben er aan gewend dat gevraagd wordt om geld, of om de snelste route naar één van de grote musea of naar de Heineken Brouwerij.

Ik schatte hem duidelijk in als een vrager naar de kortste weg naar Heineken, maar deze man wist mij door zijn vraagstelling toch te verrassen.

‘Hoe ver is het precies hiervandaan naar Parijs?’

‘Ach, precies weet ik het niet, meneer, maar een kilometertje of vijfhonderd, schat ik’.

‘U hebt het fout meneer, het is precies vijfhonderd en twee en twintig kilometer en drie en dertig meter!’

De man vervolgde luid lachend zijn weg - en ik dacht aan Nescio.

Behalve de man die de Sarphatistraat de mooiste plek van Europa vond en behalve de uitvreter zijn er méér merkwaardige kerels; en gelukkig wonen velen daarvan in het mooie Amsterdam.

Frans de Jong is de uitbater en eigenaar van antiquariaatje ‘De Terechte Kronkel’, het kleinste tweedehands boekwinkeltje ter wereld, gevestigd aan de Ceintuurbaan 384, 1073 EM Amsterdam. Voor meer informatie: deterechtekronkel.nl Of kijk op facebook: facebook.com/deterechtekronkel en: facebook.com/TweedehandsBoekenEnTijdschriften

Wanlijner

Nog even volhouden,
en dan hebben we de
puberteit van deze eeuw
weer achter de rug.

2015...

... een jaar met opmerkelijk weer. Van een koud voorjaar, een bijna droge zomer en een prachtig najaar gaan we zo aan het eind van het jaar met een knal de winter in.

Ik wens u daarom volgend jaar een gezonde winter, een schitterend voorjaar, een prachtige zomer en een geweldige herfst toe.

HANNEKE'S HEEN en WEERSPREUK

Hanneke is bijzonder weergevoelig met haar winterbenen, lentekriebels, zomerzothed en herfstdepressies. Ze steekt haar wijsvinger in de lucht en weet precies of het wel of niet regent en uit welke hoek de wind waait. Haar meteorologische vat zij geregeld samen in een Heen en WeerSpreuk plus foto.

Het MES snijdt hier aan wel **DRIE** kanten

Toen Jeroen Albers op z'n dertiende duurzaam bijkluste door voor een bedrijf garagedeuren te demonteren en de materialen te scheiden, wist hij nog niet dat hij vijftig jaar later in de recyclebranche terecht zou komen. Jeroen begon zijn werkzame leven als onderofficier en kwam daarna al snel in de discountbranche terecht. Hij werkte jarenlang bij de Schoenenreus en vervolgens bij Hans Textiel. Sinds oktober is hij de nieuwe bedrijfsleider van Noggus&Noggus in Dalfsen. 'Ik heb het prima naar de zin!'

De bezoeker van het gezellige kringloopbedrijf heeft Jeroen vast al aan het werk gezien tussen alle spullen met ervaring. Hij is niet iemand die vanuit het kantoor de boel bestiert. 'Ik steek mijn handen graag uit de mouwen', vertelt hij. 'Dat is iets wat ik in me heb, en mijn voorganger Wim Selles was ook iemand die van aanpakken wist. Ik heb eerst een maand met hem meegelopen, en nu komt hij nog op dinsdag en woensdag en fungeert dan onder meer als vraagbaak voor mij.' Jeroen lacht. 'Het is jammer dat hij de winkel zo goedlopend en bloeiend heeft achtergelaten. Als het nou een puinhoop was geweest, kon ik mezelf veel makkelijker waarmaken.'

Maar Jeroen is niet iemand die een ander wil kopiëren. Hij heeft een eigen visie en zet graag zijn eigen ervaring, kennis en innovatieve vaardigheden in. 'Dit jaar draaien we gewoon door op de oude voet. Daarna gaan we nieuwe, leuke acties bedenken en kijken waar we dingen kunnen aanpassen. We dienen de duurzaamheid, maar we moeten ook geld verdienen. Het pand, gas, water en licht moeten betaald worden. Ik heb de meubelafdeling al iets anders aangepakt. De concurrent is tweemaal zo duur, heb ik ontdekt. Wij blijven gewoon zo goedkoop als we nu zijn, dat geeft doorstroming en zorgt ervoor dat de klant elke week iets anders ziet.'

Zakelijk en commercieel staat Jeroen sterk. Maar ook voor de nieuwe kans voor mens en goederen zet hij zich in. 'We zijn zojuist met de Stichting Philadelphia overeengekomen dat we alle goederen met een stekker die niet meer verkoopbaar zijn, bij hen brengen. Dan kunnen de cliënten deze demonteren, dat is een goede oefening voor de kleine motoriek.' En er is meer. 'We hebben sinds kort een samenwerking met de stichting "Dalfsen helpt Oost-Europa". Wij sorteren de kleding uit, kijken wat in de winkel kan en wat geschikt is voor Oost-Europa. Dat brengen de mensen van deze stichting daarheen. Ondertussen kunnen ze het hier opslaan. Het gaat om mensen helpen, om de stichting te helpen, om duurzaamheid: het mes snijdt aan meer dan twee kanten.'

Jeroen is al aardig gewend in 'zijn' Noggus&Noggus. 'In het begin stond ik er versteld van wat hier allemaal gebeurt.

Er wordt zoveel werk verzet, ook en vooral achter de schermen. In totaal werken hier zo'n dertig mensen, elke dag zijn er zo'n acht tot tien heel erg druk bezig. Sorteren, spullen verwerken, voortdurend zorgen dat er nieuwe aanvoer is voor in de winkel, nieuwe artikelen plaatsen. Het streven is dat er minimaal 95% gerecycled wordt, dus maximaal 5% afval is. Dat halen we met gemak, maar daar moet dus wel veel voor gebeuren.'

Langzamerhand wordt alles vanzelfsprekender voor de nieuwe bedrijfsleider. 'Het is hier gezellig, ik ben in een mooie club met mensen terecht gekomen in een bijzondere winkel in een mooie gemeente. Ik ga elke dag met plezier naar mijn werk en heb het goed naar mijn zin!'

**Kringloopbedrijf Noggus&Noggus zet zich in
voor milieu, mens en economie en is gevestigd
in Ommen, Dalfsen, Staphorst,
Zwartsluis en Hasselt.
Kijk voor meer informatie op
www.noggusenoggus.nl.**

Ik ben **GERAAKT**, maar mijn omgeving is **GETROFFEN**

Marijke Mosterman

Paul Appels (56) is een rustige, intelligente, aardige man. Als je zo met hem zit te praten, zou je in eerste instantie niet zeggen dat hij in 2011 een bijzonder ingrijpend herseninfarct heeft gehad, waarbij het centrum voor emotie en motivatie grotendeels voorgoed werd uitgeschakeld. Het wrange van de situatie is dat zijn hele leven in één klap totaal op de kop stond, maar dat hij dat nooit als erg heeft ervaren. 'Ergens besef ik wel dat het raar is dat ik het niet erg vind. Maar ik vind alles prima, ik vind alles best. Voor mijn vrouw en kinderen is het veel erger. Ik ben geraakt, maar mijn omgeving is getroffen.'

Paul heeft de tijd. Hij heeft een vast weekprogramma, met dagelijkse bezigheden, vrijwilligerswerk en mogelijkheden tot variabele invulling, zoals een interview. Onder het genot van een kopje thee haalt hij herinneringen op. 'Ik ben als oudste van een gezin met zes kinderen in Culemborg geboren. We hebben een tijdje in Steenwijkerwold gewoond en daarna zijn we naar Zwolle verhuisd. Mijn vader zat in het onderwijs. Hij was leraar Duits en later conector van de brugklas. Het was een fijn gezin, ik heb een goede jeugd gehad en we hebben allemaal nog steeds een prima onderlinge verstandhouding. Mijn vader is in 2003 overleden. Hij had hartproblemen en na een ingrijpende openhartoperatie met zeven bypasses is hij nooit meer de oude geworden. Mijn moeder woont hier in de buurt, ik ga elke week bij haar op bezoek, dan eet ik een hapje mee.'

Leren

Van z'n derde tot z'n elfde wilde Paul boer worden. 'Dat kwam omdat we vaak op vakantie gingen bij vrienden met een boerderij in Friesland. Toen ik elf was kreeg ik meer oog voor de normale jongensberoepen zoals brandweer en politie. Maar al snel daarna besloot ik in het onderwijs te gaan. Ik hielp van jongs af aan mijn vader op school, met boekjes vouwen en andere karweitjes. Dat vond ik leuk, onderwijs was wel mijn ding.' Paul doorliep met succes het atheneum en koos na enige aarzeling voor een studie Duits, in de voetsporen van zijn vader. 'Het was een gewilde studie destijds, zo gewild dat ik niet meer in Groningen terecht kon, terwijl ik daar al een kamer had.' Het werd de Vrije Universiteit in Amsterdam. 'Daar heb ik veel geleerd. Nog veel meer van de nevenactiviteiten dan van de studie zelf. Ik zat in het dagelijks bestuur van de subfaculteit, in het bestuur van de studentenvakbond en ook in de introductiecommissie van Duits en die van de hele VU. Ik was medeverantwoordelijk voor het introductieprogramma, en ook een keer voor het eindfeest van zo'n 1500 studenten, dat gepaard ging met een omzet van 120.000 gulden, dus dat was nogal wat. Terwijl ik het Duits eigenlijk pas later voor de klas goed onder de knie kreeg, leerde ik tijdens mijn studietijd organiseren, vergaderen, plannen, leiding geven en alle andere vaardigheden die je nodig hebt voor onder andere bestuurlijke functies.' In die jaren leerde hij ook Amsterdam heel goed kennen. 'Maar gek genoeg kreeg ik vanuit Amsterdam ook meer respect en liefde voor Zwolle. Als je er weg bent, krijg je er meer oog voor. Al ben ik dan niet een rasechte blauwvin-

ger, ik voel me er wel eentje.'

Muziek

Na zijn studie kwam Paul op de school terecht waar zijn vader ook werkte. 'Daar heb ik Charlotte, mijn vrouw ontmoet. Zij gaf muziek, en we zaten beide in de Culturele Commissie. Op een gegeven moment hadden we een vergadering bij mij thuis, na een diploma-uitreiking. De liedjes van de muziek die zij had verzorgd, zaten nog in mijn hoofd. Ik zong: "Helloooo, is it me you're looking for..." en toen zei ze: "Ja!". Zo is het gegaan. Nu zijn we 26 jaar getrouwd. We hebben een dochter Annwyke van 25, ze studeert medicijnen. En onze zoon Hilko is 23, hij studeert Sport, gezondheid en management. Over een paar maanden vertrekt hij naar Australië om daar een tijdje te gaan studeren en hij heeft ook nog grote plannen om naar Amerika te gaan. Dus dan zijn Charlotte en ik weer met z'n tweeën.'

Afwisseling

Paul gaf les, volgde een deeltijdopleiding Communicatie op hbo-niveau, zette zich in voor de lokale omroep, had thuis twee kleine kinderen en had net een nieuw huis, het werd allemaal teveel. 'Mijn lichaam wilde niet meer. Dus toen ben ik gestopt met de deeltijdopleiding. Ik was toe aan iets anders. Dat is altijd wel de rode draad in mijn leven geweest: afwisseling. Na er even tussenuit te zijn geweest ben ik bij Consultancy multinational Capgemini begonnen, waar ik als young professional een opleiding COBOL ben gaan volgen. COBOL is een programmeertaal waar je eigenlijk liever niets mee te maken wil hebben, maar het was heel leerzaam.' Paul was altijd al nieuwsgierig naar ontwikkelingen op technologisch gebied. 'Ik had bijvoorbeeld een van de eerste cd-spelers. Die kostte dan 995 gulden, terwijl hij een half jaar later nog maar de helft van die prijs kostte, maar ik was nu eenmaal een early adopter, zoals dat heet. Ik had ook een van de eerste home computers: een MSX. Daarmee had ik een tekenfilmpje gemaakt van een huis, waar rook uit de schoorsteen kwam. Je moest echt alles zelf aangegeven, met hele grote lappen programmeertaal, dus daar was ik best trots op. Ja, ik was altijd nieuwsgierig, onderzoekend en geïnteresseerd.' Na een maand COBOL werkte Paul in verschillende sectoren binnen Capgemini. 'Ik werd door de afdeling Overheid ingezet bij de IB-groep waar ik systeemtesten en bijvoorbeeld millennium-

testen uitvoerde. Na een jaar ging ik in Utrecht testopleidingen geven, en opleidingen html, javascript en basistechnische zaken. Toen Capgemini fuseerde met de consultancy-afdeling van Ernst & Young moesten er wereldwijd nieuwe introductieopleidingen worden besproken, dus ging ik regelmatig naar het hoofdkantoor in Parijs. Daarna werd ik regionaal kennismanager Benelux, en introduceerde ik met succes Sharepoint. Maar op een gegeven moment had ik het ook bij Capgemini wel gezien.'

Sport

Ondertussen was Paul voorzitter van de tafeltennisvereniging geworden, waar zijn kinderen hoge ogen scoorden. 'Ik ben altijd nogal sportminded geweest. Zo heb ik tijdens een reis door Amerika een passie voor zowel Amerika zelf als honkbal ontwikkeld. Sinds ik de Seattle Mariners tijdens de eerste wedstrijd die ik bijwoonde met 2-0 zag winnen van de Texas Rangers, ben ik het gaan volgen. Sindsdien heb ik heel wat wedstrijden bijgewoond. Mijn zoon heeft mijn passie overgenomen, daarom wil hij ook naar Amerika. Ik heb dus wat met sport, en daarom was ik sportmanagement gaan studeren. Door dat gegeven en mijn achtergrond werd ik aangenomen bij de gemeente Rheden als beleidsmedewerker Sport, Kunst en Cultuur. Ik heb twee jaar op en neer gereisd met trein en vouwfiets en er een cultuurnota geschreven.'

Keerpunt

En toen kwam 2011, het jaar waarin het leven van Paul in tweeën brak en alles veranderde. Ook het gesprek verandert, wordt aarzelender. Tot nu toe vertelde Paul zelfverzekerd en soms zelfs anekdotisch. De verhalen van vroeger waren dan ook bekend terrein en voor de bijbehorende emoties kon hij uit zijn herinneringen putten. Maar met het heden ligt het anders. Als je vraagt hoe hij iets ervaart, vertelt hij liever hoe anderen hem ervaren. Het is alsof Paul niet vanuit zichzelf, maar van buitenaf vertelt over wat hem is overkomen en hoe hij alles heeft beleefd. 'Charlotte en ik liepen naar vrienden, het was geloof ik op een donderdagavond. Onderweg is iets fout gegaan in mijn hoofd. Ik had geen pijn, ik merkte alleen dat mijn mond scheef hing. Maar ik dacht dat dat wel weer over zou gaan, ik maakte me niet druk en we liepen gewoon door. Daar aangekomen reageerde ik blijkbaar echter vreemd op vragen en opmerkingen. Charlotte en onze vrienden zeiden dat ik er toch maar even naar moest laten kijken. We gingen van ziekenhuis naar huisartsenpost terug naar het ziekenhuis, waar ik werd opgenomen op de intensive care voor de hersenen zeg maar. Daar ben ik tien dagen gebleven. Ik werd onderzocht en aan allerlei apparaten gekoppeld. Er kwam uit dat een deel van de hersenen dood is, daar waar het centrum voor emotie zit dus. Dat is voor een groot deel helemaal uitgeschaald. Bij veel mensen die een herseninfarct hebben gehad, komen de functies uiteindelijk weer terug, maar bij mij werd al snel duidelijk dat dat niet zou gebeuren. Waarom weet ik niet, ik ken de details niet. Ik heb dus niet echt emoties meer. Ik kan er dan ook zonder problemen over praten, zonder dat ik zoiets heb van: "Waarom moest mij dit nu overkomen?". Het is heel normaal voor mij. Ook als ik dit zeg, denk ik: "Is het niet heel raar dat mij dit niets doet", maar zo is het gewoon.' Na de ziekenhuisopname volgden tien weken revalidatiecentrum. 'Daar heb ik ergotherapie en allerlei andere -pedieën gevolgd, dagelijkse dingen geoefend zoals stofzuigen en afwassen en zo, en ik heb ook teamsport en individuele sport gehad.'

Lastig

'Het is heel moeilijk om uit te leggen en te verklaren hoe ik nog vrij goed kan reageren op gebeurtenissen', zegt Paul.

'Men zegt dat het komt omdat ik dat geleerd heb, omdat ik uit mijn geschiedenis kan putten. Ik voel niet hoe ik moet reageren, maar ik weet het nog. En dat gaat best wel vanzelf eigenlijk. Het is zo lastig allemaal.' Het herseninfarct heeft meer veroorzaakt. 'Ik ben heel snel moe, dat is ook een gevolg. Ik moet tussen de middag rusten, anders hou ik het niet vol. In het begin kon ik helemaal niet tegen drukte, daar werd ik helemaal gek van. Ik kon me niet concentreren, dat was heel lastig voor mij. Maar waar ik precies moe van word, dat is heel moeilijk te zeggen. Lastig.' Paul gaat net als vroeger nog steeds naar de wedstrijden van PEC Zwolle. 'Met familie, gewoon rustig, ik praat niet te veel. Als PEC wint, dan voel ik niet veel, maar ben ik wel positiever dan na een nederlaag. Als ze verliezen ook niet, dan zit ik niet in zak en as. Het enige verschil merk ik in het feit dat ik een gewonnen wedstrijd nog wel eens op tv wil terug zien, een verloren wedstrijd interesseert me niet meer.' Het begrip emotie vervaagt. 'Ik begrijp ook dat ik bepaalde woorden blijkbaar niet meer zo makkelijk

gebruik, zoals “blij”, “uitgelaten”, “verdrietig”. Ik gebruik woorden als “interessant” en zo, ik praat niet in extremen. Weet je, eigenlijk kun je beter met anderen hierover praten. Over hoe ik veranderd ben.’

Het is goed

Paul wordt begeleid. ‘Een ambulante begeleider helpt me met m’n planning. Die print ik uit. Langzamerhand onthoud ik het wel steeds beter omdat ik een vaste planning heb: strijken, stofzuigen, bloemen verzorgen. Naar mijn moeder, tafeltennis, fietsen, naar de lokale radio, muziek luisteren, een boek lezen, in de zomer werk ik in de tuin. Ik schrijf wekelijks een stukje op mijn website. Weet je, ik kan ook heel moeilijk bedenken om eens iets anders te gaan doen. Zo van: laat ik vandaag nou eens ergens naar toe gaan fietsen, of dergelijke. Als ik een boek lees dat ik interessant vind, heb ik soms wel de neiging om het ook onafhankelijk van het schema tussendoor

te gaan lezen, maar om echt iets anders te gaan doen... daar kom ik gewoon niet op.’ Paul weet niet of hij robotachtig is geworden, hij heeft zich ook nooit afgevraagd of zijn persoonlijkheid is veranderd; over dergelijke dingen denkt hij niet na. ‘Dat kan ik echt niet zeggen, dat weet ik niet.’ De ambulante begeleider begeleidt op praktisch gebied, maar zij is er ook voor Charlotte. ‘Die heeft hem harder nodig dan ik. Zoals ik al zei: voor haar is het veel erger allemaal.’ Paul gebruikt geen termen als “leuk”, ook niet als hij het over zijn leven heeft. Maar hij heeft wel levenslust. ‘Al zou ik wel wat meer willen doen, maar dat kan mijn lichaam niet aan. Binnenkort start ik met een beweeg- en voedselprogramma, misschien dat daardoor de conditie wat beter wordt. En verder is het goed. Ik vermaak me wel.’

Lees verder voor het verhaal van Charlotte

SAMEN DOOR

‘Ik ben geraakt, maar mijn familie is getroffen’, zegt Paul. En dat is een waarheid als een koe. Charlotte Appels, de vrouw van Paul, vertelt haar verhaal.

‘Sinds 30 april 2011 is Paul niet meer de man met wie ik ooit trouwde. De man met wie ik plezier had, met wie ik lief en leed deelde, met wie ik van plan was om na ons pensioen verre reizen te gaan maken. Samen knuffelen, samen genieten, dat kan niet meer. Hij kan me ook niet meer troosten. Het herseninfarct heeft ons leven drastisch beïnvloed. Het gaat over emotie, motivatie, planning, creativiteit, concentratie; dat is allemaal weg. Vaste handelingen kan hij onthouden, zeker die handelingen die hij al in zijn systeem had zitten, zoals de afwasmachine uitruimen. Maar toen we zonnepanelen kregen en het beter was om overdag af te wassen in plaats van ’s nachts, vond hij het heel moeilijk om die omschakeling te maken. De spontaniteit is ook weg. We moeten eerst nadenken of iets kan, zaken regelen voordat we iets ondernemen. Binnenkort gaan we naar een trouwerij, dus ik ga nog even van te voren bellen om te vragen of er een rustig plekje is waar hij tussendoor even kan zitten.’

Maat houden

‘Het wordt niet beter. De neuroloog legde het als volgt uit: als je van Zwolle naar Groningen wil en de A28 is afgesloten, zoek je een weg eromheen. Het gros van de mensen met een herseninfarct zoekt die weg en dan wordt het steeds beter. Tot twee jaar na het gebeuren kan er progressie gemaakt worden. Bij Paul is het initiatief om die weg eromheen te zoeken samen met de andere dingen verdwenen. Het is heel bijzonder wat hem is overkomen. Mensen krijgen veelal een herseninfarct in andere gedeelten van de hersenen, meer naar de buitenkant toe. Paul hoort bij de uitzonderingen. Hij heeft tien dagen in het ziekenhuis gelegen, daarna een aantal weken in het revalidatiecentrum. Daar begeleidden ze hem tot ze er zeker van waren dat hij thuis niet in zeven sloten tegelijk zou lopen als er verder niemand was. Het was een soort opfriscursus om weer routinematig de dagelijkse dingen te kunnen doen, zoals wassen, aankleden, tanden poetsen, stofzuigen, fietsen, koken en niet vergeten het gas uit te zetten, dat soort zaken. Vooral psychomotorische therapie heeft hem geholpen. Ze zijn hard bezig geweest met het “maat houden”, zijn grenzen te bepalen. Dat kan hij niet op gevoel doen, het moet vanuit het besef komen, het weten. Want dat is ook een kenmerk van mensen met aangeboren hersenletsel: zij kunnen slecht maat houden, fysiek noch geestelijk. Stoppen met eten als je genoeg hebt, of juist genoeg drinken. Het lichaam geeft de signalen wel, maar het gedeelte dat het brengt naar de juiste plek in de hersenen is kapot of verstoord. Als hij niet oplet komt hij ook te veel aan. En als hij niet oplet wil hij het allemaal ook veel te goed doen en heeft hij steeds de neiging om te veel hooi op de vork te nemen en te weinig te rusten bijvoorbeeld.’

Niet voelen maar denken

‘Paul is zo veranderd. Hij was altijd nieuwsgierig en geïnteresseerd, humoristisch. Als we ergens kwamen waar we niemand kenden, was hij binnen de kortste keren met de mensen aan de klets. Dat heeft hij niet meer. Niet dat hij vroeger een uitbundige man vol emoties en enthousiasme was, maar hij wist zich altijd goed te vermaken en was altijd op zoek naar nieuwe uitdagingen. Nu zat hij maar thuis en kwam tot niet veel meer dan sport kijken en muziek luisteren. Hij is wel

eens naar een activiteitscentrum geweest, maar puzzelen en knutselen en schilderen is niets voor Paul. Dus in overleg met zijn ambulant begeleider heeft hij weer vrijwilligerswerk bij de lokale radio opgepakt. Roel, de ambulant begeleider van destijds, is heel belangrijk geweest in de ontwikkelingen. Hij heeft Paul als het ware geleerd dat je goed moet nadenken als je niet kunt voelen. Ik heb het er wel eens met Roel over gehad dat het merkwaardig is dat je wel aan Paul kunt merken of hij iets wel of niet prettig vindt. Het komt niet bewust als gevoel bij hem binnen, maar wij “voelen” het wel. Zoiets.’

Therapie

‘Mijn leven is behoorlijk omgedraaid. Onze relatie is niet meer gelijkwaardig. Ik draag vaak de hele verantwoordelijkheid voor alles, dat is zwaar. Weet je, je bent niet getrouwd om dan maar gewoon alles in je eentje te doen. En het heeft me ook vrienden gekost. Zeker het eerste halve jaar, dan ben je gewoon aan het zorgen dat je leeft, dat je overleeft. En toen werd mijn moeder ziek, zij overleed twee jaar later. Mijn ontwikkeling hier, mijn positiebepaling en het denken aan de toekomst; alles kwam toen even op een laag pitje te staan. Ik kon al die jaren niet toelaten wat ik echt voelde, dat durfde ik niet. Dat vind ik nog steeds moeilijk, want dan realiseer je je alles ineens weer. Nu ben ik in therapie. Ik wil uitzoeken hoe ik verder kan gaan, hoe ik gelukkig kan zijn en blijven vanuit deze situatie. Soms ga ik een paar dagen weg. Dan wil ik wel dat alles goed geregeld is. Paul moet niet alle dagen hoeven koken, dan kan hij verder niets meer. Dus ik zorg dat hij een aantal keren ergens kan eten. Dat mijn schoonzus verderop de was doet. Dat in ieder geval de ambulant begeleider langs komt. Paul vindt dat ik het doen moet, gewoon een weekje weg moet kunnen gaan. Als ik langer weg zou willen, zegt hij dat hij dat ook prima vindt, maar ik weet wel dat hij dat niet fijn vindt. Hij wéét wat het allemaal met ons doet, met mij en onze kinderen. Maar hij voelt het niet. “Ik ben getroffen, mijn familie is geraakt”, is niet voor niets zijn gevleugelde uitspraak. Laatst moest ik ’s avonds weg en had ik alles opgeruimd, behalve de aardappelschillen. Toen ik thuiskwam lagen die er nog en dat vond ik niet leuk. Dan kan ik wel mopperen, en dat doe ik ook wel, maar het heeft helemaal geen zin. “Ja, dat is dom”, zegt hij dan. Ik moet het gewoon op een briefje schrijven. Alles wat ik op een briefje schrijf, doet hij. En dat maakt het ook weer zo schrijnend op de een of andere manier. Hij is zo kwetsbaar. Ik moet zijn grenzen bepalen. Ik zeg wel eens, dat ik voor 1,2 mens leef. Ik moet ook voor hem denken.’

Onbegrip

‘Veel mensen begrijpen het niet. Die komen Paul tegen, kletsen even gezellig en zeggen dan tegen mij: “Het gaat weer goed met Paul he!”. We zijn twee weken bij een nicht in Amerika geweest en ze zei dat ze voor die tijd wel eens had gedacht dat ik niet zo moest overdrijven: “Wat doe je nou moeilijk, Charlotte!” Maar toen ze ons twee weken had meegemaakt kreeg ze door wat het allemaal betekende. “Ik weet niet of ik dat allemaal wel vol had kunnen houden”, zei ze. Het onbegrip, dat is zo moeilijk. En ik heb in het begin heel jaloers kunnen zijn op vrienden en familie die het nog heel goed hadden samen. Die samen konden janken, samen konden lachen. Het heeft me veel tijd en energie gekost om daar overheen te komen.’

‘Paul en ik zijn getrouwd, for better en for worse. Zo zit onze familie ook in elkaar. Niemand van Pauls broers en zussen is gescheiden en die van mij zijn ook allemaal bij elkaar. Ik wil zelf ook heel graag uitzoeken hoe Paul en ik op een goede manier samen oud kunnen worden. Daar ga ik voor.’

Trees is geboren in Batavia, tegenwoordig heet dat Jakarta. Ze woont al sinds 1955 in Nederland. Ze is een trotse moeder van drie dochters en een zoon. En inmiddels is ze ook de trotse oma van vijf kleinzonen en drie kleindochters. Haar hobby's zijn lezen, fietsen, wandelen en shoppen. Trees verheugt zich iedere maand op de nieuwe TREF. Ze kan heel goed koken, dus Mathilde's recept heeft altijd haar interesse. Verder lijkt het haar leuk om eens wat vakantie verhalen te lezen zo af en toe.

Door Bert Vaatstra

L K
E E
Z O
E H
R
S E
D
V
A M
N O
U

TREF Magazine wordt gesponsord door:

C!FAS

WWW.CIFAS.NL

WERKSTROOMBOEKHOUDEN - HET NIEUWE BOEKHOUDEN

Techwatch^{bv}

Technische Tijdschriften
BITS&CHIPS en MECHATRONICA&MACHINEBOUW
Conferenties en Beurzen
WWW.BITS-CHIPS.NL

WIJ en *DIE* ANDEREN

De wereld is sinds 13 november wederom veranderd. Het geweld in Parijs heeft ons weer een stuk terug in de realiteit gegoooid. Maar gaan we nu uiteindelijk, geleerd van onze daden, naar een wereld waarin we in vrede met elkaar leven? Toen ik bij mij in de straat kwam wonen wist men mij al te vertellen dat daar achter in de straat toch wel een afwijkend soort mensen woonden. Op mijn vraag wat er dan anders was, kreeg ik al snel te horen dat het daar om de mensen ging die in een huurwoning woonden. En in de Jordaan, die gezellige Jordaan, had bijna iedere straat wel ruzie met elkaar en laten we het dan nog niet hebben over het feit dat de ene buurt in Amsterdam zich al snel beter voelt dan de andere buurt in Amsterdam. Dan hebben we nog de burens die niet met elkaar omgaan. Steden en voetbalclubs in oorlog ... O ja broers, zussen, ouders en kinderen die met elkaar overhoop liggen. Kortom, dan vinden wij het vreemd dat de wereld escaleert? Deze Melting Pot van onderlinge haat en ruzie moest gewoon gaan exploderen. Misschien hand in eigen boezem steken in plaats van wijzen naar die gemeenschappelijke vijand. Want zijn wij met zijn allen niet zelf de voedingsbodem waarin wij die haat zaaien? Intussen breken we de Europese Unie af omdat we zoveel mogelijk vluchtelingen buiten onze deuren willen houden. We zijn niet in staat om een kinderfeest zonder strijd te vieren, laat staan de wereldvrede bewerkstelligen.

Waar begint het kwaad dan eigenlijk?

Dat begint volgens mij bij competitieport. Ik ben beter dan jij, onze club is beter dan die van jou, ons land is beter dan dat van jullie, ons Europese team is beter dan dat van jul-

lie. Wie heeft niet meegemaakt dat op school het gezonde en sportieve sporten altijd uitliep tot het verplicht samenstellen van twee teams. Er werd dan een team samengesteld van klasgenoten. Ineens werd onze veilige Gymles een instrument om bikkelhard een oordeel te vellen over welke medeklasgenootjes je wel en absoluut niet in je team wilde hebben. Met als aller-pijnlijkste moment dat het allerlaatste kind ten grabbel werd gegoooid aan hen die de laatste keuze hadden. Omdat een dergelijke Gymles al bestond uit oefeningen die pijnlijk aan het daglicht brachten dat een aantal kinderen niet sportief waren en dus sowieso met de nek aangekeken werden, was op voorhand al te voorspellen welke leerlingen tot kneuzen werden gebombardeerd.

We hebben het hier dus over een methode die verplicht wordt toegepast binnen ons reguliere onderwijs en door de overheid ook nog gepropagandeerd wordt als goed voor de gezonde kinderzieltjes ... goed voor de moraal, de geest en het lichaam. Zorg er voor dat honderdduizenden in hun vrije tijd sport gaan bedrijven waarin diezelfde competitie de belangrijkste drijfveer is en weet dan zeker dat de voedingsbodem gelegd is en de wereldvrede voor eens en voor altijd een eeuwige UTOPIE zal blijven.

Bert Schoonhoven

**AMSTERDAM
OUTSIDER ART**

presenteert

MIX

OF ART

van 7 november tot en met 28 december 2015

met **HANSJE RAVESTEIJN**

ISAIAH STREAM

Jeff Roland

(France Outsider Art)

MARCELLO PIETER STOKHOF

Nieuwe Keizersgracht 1A

1018 DR Amsterdam

WWW.AMSTERDAM-OUTSIDER-ART.NL

DE WIJSNEUS

Professor Jacques en de **ANGST!!!**

Het is toch allemaal wat.
We komen zo onbevangen en onbekommerd ter
wereld. Maar al heel snel is het met die
argeloosheid gedaan. Dit kan niet, dat mag
niet, oooooooooooooo, pas toch op, kijk toch
uit! Binnen de korste keren is een
mens overal bang voor.

Angst heeft alles te maken
met onzekerheid. Hoe onzekerder, hoe
angstiger en hoe angstiger, hoe onzeker-
der. Het is een vicieuze cirkel die moei-
lijk te doorbreken is. En voor je het weet
gaat die angst en onzekerheid over in een
obsessie. Zo heb ik de neiging om wel 14
keer te controleren of ik de deur wel goed
op slot heb gedaan. Hoe obsessief kan een
mens zijn! Al die angsten slaan
helemaal nergens op!

Nee, je hebt pas echt
reden om bang te zijn als
je wakker wordt, je kijkt in de
spiegel... en je ziet er ZO uit! Kijk,
dat is pas ECHT ENG!!! Maar ik kan je
verzekeren dat er maar een kans is van pak
'm beet 0,000231 procent voordat er zoiets
gebeurt. DUSSS!
Voornemen voor het nieuwe jaar: Weg met
die obsessies, weg met die angsten weg met
die onzekerheid! Er tegenaan!
Een fijn 2016 gewenst!

Ook een probleem?
Professor Jacques van Coehoorn
lost op waar je bijstaat!
Mail info@TREFmagazine.nl

NO GUTS, NO GLORY

De feestdagen zijn altijd een goed excuus om met wat meer aandacht dan gebruikelijk in de keuken te staan. Met een beetje mazzel heb je een paar vrije dagen en genoeg familie en vrienden waar je eens flink voor kunt uitpakken, culinair gezien. Dan zit je met het onderstaande recept helemaal goed. Ja, het kost tijd. Ja, er zit bijna een kilo chocolade in. Maar kom op, dit is een taart waar mensen tien jaar later nog over praten. "Weet je nog, toen jij die waanzinnige chocoladetaart had gemaakt?" Of ze smeken je bijna om 'm nog een keertje te bakken voor het volgende feestje. Voor deze taart geldt wat voor het hele leven geldt: no guts, no glory.

Chocolade zou eigenlijk niet mogen ontbreken in het medicijnkastje. Chocola is opwekkend en geeft een prettig gevoel. Alleen het eten maakt al blij, en dan zitten er ook nog stofjes in waarvan je helemaal opkikkert. En dat kunnen we allemaal wel eens gebruiken. Neem nou die moeder die laatst toch maar haar mobiele telefoon opnam in een plechtige museumzaal. "Een wát?", galmde het net iets te hard door de ruimte, nadat de gebruikelijke beleefdheden waren uitgewisseld. "Wat heeft ze nou weer gedaan?", fluisterde haar man zachtjes in haar andere oor. Snel hield ze haar hand voor de microfoon en siste: "Een tongpiercing!". Haar man schoot van schrik in de lach. "Afgrijselijk!", steunde de moeder in haar telefoon. "Nou ja, als jij er blij mee bent... Maar ik vind het vreselijk! En wie was erbij? En hebben die het niet gedaan? Oh, dus die waren wel verstandig... Jeetje nou. Kan 'ie er nog uit? Nee? Ontzettend. Maar ik moet ophangen, ik sta hier in een museum."

Tegen dergelijke zware teleurstellingen in het leven helpt maar één ding: een beker chocolademelk met slagroom en een royaal stuk van deze taart. Eet smakelijk!

Mathilde

225 gr. extra bittere choc.
115 gr. boter
1,5 dl melk
225 gr. lichte rietsuiker
2 tl. vanille-essence
2 eieren
1,5 dl zure room
225 gr. zelfrijzend bakmeel
1 tl. bakpoeder
60 gr. frambozengelei
60 ml. cognac
400 gr. extra bittere choc.
200 gr. boter
chocoladekrullen: 225 gr. pure choc.
pure chocola krullen 250 ml slagroom

Meesterlijke CHOCOLADETAART

Ingrediënten: 625 gram extra bittere chocolade, 225 gram pure chocolade (plus extra voor de chocoladekrullen), 315 gram boter, 1,5 dl melk, 1,5 dl zure room, 250 ml slagroom, 2 eieren, 225 gram lichte rietsuiker, 225 gram zelfrijzend bakmeel, 2 tl vanille-essence, 1 tl bakpoeder, 60 ml frambozengelei, 60 ml cognac

Bereiding: Verwarm de oven voor op 180 graden. Vet een springvorm in van 23 cm doorsnede en bedek met bakpapier. Roer 225 gram extra bittere chocolade, 115 gram boter en de melk op een laag vuur tot een gladde massa. Haal de pan van het vuur en klop de rietsuiker en de vanille-essence door. Laat een beetje afkoelen. Splits de eieren en klop de eidooiers en de room door elkaar. Klop het geheel door de afgekoelde chocolademassa. Zeef het meel en bakpoeder erboven en spatel ze erdoor. Sla de twee eiwitten in een schone kom stijf. Spatel het eiwit voorzichtig door het beslag. Schep het mengsel in de bakvorm en zet de vorm 45-55 minuten in de oven. Haal de taart uit de oven en stort hem na 15 minuten op een taartrooster om af te koelen. Snij de taart in drie lagen. Verwarm de frambozengelei met 1 eetlepel cognac en strijk dit op de tussenlagen uit. Verwarm de 2e eetlepel cognac met 400 gram extra bittere chocola en 200 gram boter. Laat de massa afkoelen en indikken. Bestrijk de 1e taartlaag met de chocoladevulling. Leg de 2e laag erop, met de jamkant naar boven. Bestrijk ook deze taartlaag met de chocoladevulling. Leg tot slot de 3e taartlaag erop, met de jamkant naar beneden. Druk het geheel voorzichtig aan en laat de vulling hard worden. Smelt de pure chocolade en laat goed afkoelen. Klop de room stijf en spatel de pure chocolade er doorheen. Besmeer hiermee de boven- en zijkant van de taart. Maak chocoladekrullen door met een kaasschaaf of dunschiller plakjes van een reep pure chocolade te halen. Til de krullen met een satéstokje of cocktailprikker op de taart.

Weetje: De hydraulische cacaopers is in 1828 uitgevonden door de Nederlander Van Houten. Daarmee kon cacaopoeder worden gemaakt. Sindsdien was chocolade niet alleen een drankje, maar ook geschikt voor taarten, koekjes, ijs, repen...

BEGRIPVOL

Ze wordt elke middag om half drie in haar rolstoel naar de gemeenschappelijke ruimte gebracht, waar ze dan een kopje koffie drinkt met een vast groepje mensen. Het is vijf voor half drie en ik ben dan ook onderweg naar deze mevrouw, als mijn pieper gaat: alarmering vanaf een andere verdieping. In de zorg moet je regelmatig keuzes maken en mijn keuze is duidelijk: de cliënte die alarmeert is al eens eerder gevallen. Ook nu blijkt ze op de grond te liggen. Ik roep een collega op, check of er verwondingen zijn, help met mijn collega de mevrouw overeind, stel haar gerust en geef haar wat te drinken.

Vijf over half drie en ik krijg opnieuw een alarmering.

‘Breng je me nog naar beneden?’ hoor ik via de intercom.

‘Sorry mevrouw, het wordt wat later maar ik kom zo snel mogelijk bij u.’

Ik hoor haar wat mopperen terwijl ik de verbinding verbreek.

Tien over half drie. De gevallen mevrouw zit op haar stoel bij te komen. Vanmiddag maar een paar keer kijken hoe het met haar gaat, maar eerst bel ik bij de ongeduldige dame aan. Die zit al in de gang te wachten. Openheid leidt vaak tot begrip, dus ik besluit uit te leggen waarom ik zo laat bij haar ben.

‘Nogmaals sorry dat het wat langer duurde. Er was iemand gevallen.’

‘Nou en? Die had je toch wel even kunnen laten liggen?’

*Janneke Pelle werkt in zorg en horeca,
is koorpianiste, recenseert theatervoorstellingen en
geeft Nederlandse les aan een inburgerende leeftijdgenote.
Bovenal houdt ze van mensen en hun verhalen.
Hierover schrijft ze op weblog.theefiets.nl.*

